

8. Рішення Деснянського районного суду м. Києва: від 5 червня 2023 року у справі № 754/7231/23 (про видачу обмежувального припису). ЄДРСР. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111302447>

9. Постанова Тернопільського апеляційного суду: від 29 січня 2021 року у справі № 609/1515/18 (про дискримінацію та утиск трудових прав). ЄДРСР. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94654830>

Мачуська І. Б.,
д.ю.н., професорка кафедри приватного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Мачуський В.В.,
к.ю.н., доцент кафедри іноземних мов,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Мачуський В.В.,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Рівність людей та громадян є першоджерелом у забезпеченні справедливого розподілу і користування суспільними здобутками й благами, формування ефективних соціальних взаємовідносин.

Утвердження соціальної рівності є умовою розвитку відкритої держави та громадянського суспільства. Одним із різновидів соціальної рівності є гендерна рівність, яка передбачає забезпечення рівних прав, свобод та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності.

На сучасному етапі в Україні, як у будь-якій іншій державі світу, що розвивається на демократичних засадах, забезпечення принципу гендерної рівності – одне з основоположних завдань суспільства та держави [1]. Однак нині у кожній державі світу тією чи іншою мірою продовжує існувати гендерна асиметрія. Це об'єктивно унеможлиблює повноцінну діяльність публічних структур, розвиток приватної сфери та діяльність в академічному середовищі. Відсутність належного механізму забезпечення принципу гендерної рівності поглиблює проблему соціальної несправедливості у суспільстві та, як наслідок, стримує сталий людський розвиток. Сьогодні забезпечення рівності жінок і чоловіків є одним із пріоритетних питань становлення сучасної Української держави.

Гендерна рівність можна розглядати як правову категорію, як ідею, як принцип права. Під поняттям «гендерна рівність» слід розуміти рівність правового статусу жінок і чоловіків (рівність прав, свобод та обов'язків) та створення умов для реалізації здібностей і можливостей кожної особи у всіх сферах приватного, суспільного та державного життя.

Вища освіта – важлива сфера для втілення політики рівних можливостей. В Європейському Союзі приділена значна увага гендерної рівності у вищій освіті. Доцільно зазначити, що Німеччина, як одна з країн Європейського Союзу, що досягла значних успіхів у просуванні принципів гендерної рівності. Зокрема, індекс гендерної рівності цієї країни становить 55,3 (із 100 максимальних), перевищуючи середній показник по країнах ЄС (52,9) [2]. Розвиток та формування гендерної рівності, є важливим питанням для сучасної України, котре потребує реформування як освіти так і законодавства задля підвищення рівня демократії. Гендерна рівність в закладах вищої освіти є важливим завданням, яке вимагає систематичного дослідження, стратегічного планування та розробки ефективних політик. З метою формування гендерної рівності, необхідно проводити аналіз сучасного стану, виявляти причини та

фактори, що сприяють нерівності, і розробляти конкретні заходи для усунення цих проблем [3].

Механізм забезпечення принципу гендерної рівності є складовою комплексного механізму забезпечення прав і свобод людини. Це складна, структурована, динамічна, комплексна система, що через нормативно-правову та інституційну (організаційно-правову) складові цілеспрямовано забезпечує і впроваджує в усі сфери суспільного життя принцип гендерної рівності. Ознаками механізму забезпечення принципу гендерної рівності є: 1) правова регламентованість; 2) системність, логічність і функціональний зміст; 3) динамізм і стабільність; 4) цілеспрямованість; 5) гарантованість; 6) постійний характер й ефективність.

Політика гендерної рівності у вищій освіті, у контексті інтеграції України в європейський простір має будуватись на основі європейських принципів дотримання основоположних прав і свобод людини, соціальної справедливості, досягнення рівних прав жінок і чоловіків, подолання різних видів дискримінації та розглядатись як одна із важливих засад розвитку демократичної та правової держави.

Отже, у XXI ст. однією з головних ознак демократичного розвитку суспільства є ліквідація різних форм дискримінації, подолання гендерної нерівності. Фундаментальною складовою процесу розбудови демократичної, правової, соціальної держави є гарантування рівності прав і свобод людини і громадянина. Згідно статті 24 Конституції України «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом».

Гарантована Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей як матеріального, так і процесуального характеру для реалізації однакових за змістом та обсягом прав і свобод [4]. За допомогою конституційного права і норм права у цілому можна гарантувати саме правову рівність, тобто рівні

права, свободи і обов'язки, а також рівність всіх перед законом [5, с. 64]. Формування інституту гендерної рівності в Україні, у тому числі і у сфері вищої освіти є практичною реалізацією зазначеного конструкційного положення. Гендерний компонент на сьогоднішній день доцільно розглядати як своєрідний індикатор розвитку демократичних процесів у сфері вищої освіти, він має стати новою філософією осмислення соціальної дійсності.

Проблематика забезпечення принципу гендерної рівності та формування відповідного національного механізму викликана світовими політичними процесами, міжнародними зобов'язаннями України, її європейським вибором та іншими чинниками і має суттєве теоретичне й практичне значення для юридичної доктрини та державно-суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес». 2018. 560 с.
2. Гендерна рівність у вищій освіті Німеччини: як втілюють політику рівних прав і можливостей. URL: <https://povaha.org.ua/henderna-rivnist-u-vyschij-osviti-nimechchyny-yak-vtilyuyut-polityku-rivnyh-prav-i-mozhlyvostej/>
3. Шатрава С., Зінченко Д. Формування гендерної рівності в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Збірник матеріалів «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір». С. 211–215. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c55c0660-72b9-40bc-bfbf-c58429e424ac/content>
4. Рабінович С. П. Природно-правова рівність як основа цивільних відносин: спроба антропосоціального аналізу. Проблеми філософії права. 2005. Том III. № 1-2. С. 318–326.
5. Наливайко Л.Р., Грицай І.О. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія. Київ: Хай-Тек Прес. 2018. 248 с.